

מסורת הש"ס

(א) לעיל פה, (ב) תוספ' ונחם רפ"ד פסחים ענ. ירוש' פסחים פ"ו ה"ה, (ג) לעיל סב, (ד) [פסחים דף לז: ע"ג], (ה) ירוש' שם, (ו) [וע' מ"ו לעיל ע"ג: סד"ה ונטריפה בכורות לז: ד"ה פסקא], (ז) לעיל פב, (ח) פ"ה בית המדרש [וע' רש"י מנחות פג:], (ט) שירך לעיל במשנה קג:, (י) [עירובין מו:], (יא) [וע"ע מ"ו ימנות לו. ד"ה מר, וזכ"ן ל: ד"ה ודממים, וזכ"מ עב. ד"ה קושקין, וזכ"י לז: ד"ה ודממים, ובכורות כח. ד"ה ר"מ].

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ונטור ר"ו לבית השריפה ואני פליג' ומזהב ילא נמחק:

שינויי נוסחאות

[א] קמופלגי הדגיא ועשית פליג' (י"ש"ח: ב) לא אליבא בר' פליג' וכו'י' ככל תמיהי' (דק"ח: ב) כש"מ גרים ארצא. וכו'י' כנכסיי' דרש"י. אלל תמוס' גרסי אריעבד: ד[] ז"ל דתניא (בבבא: תנרי"ג: ב) ז"ל דהאיבא (י"ש"ח: ז) ז"ל תימא (י"ש"ח: ז) דאפילו (י"ש"ח: ח) כש"מ דרבי אליעזר. ומינת דאדיל ליתא: [ט] מפסדין (כ"ה: ז) דליכא (כ"ה: ט) כש"מ טסף ואל טרחו בקבין זה. ועי' פיסט מלאכות שפי' כפנים אחרות: [יב] דאש"פ (כ"ה: יג) הדיה איצא דקתני גבי יוצא אס דוק בר' פליג' (ש"ח וב"ה: יד) כש"מ דיו' קל. וכו'. פליג' גרס קבלה: [טז] עם בשור (כ"ה: ב) כש"מ בבכור (י"ש"ח: כא) מינת בר' נמחק (י"ש"ח: כב) כנסי' דלא הובר טריפותו עד לאחר הפשט שריפה שחיתו והפשטו לעורו בר'. וכו'י' כדיו' וי"ק: [גז] בבכורה. כדיו' קדשים בבחי' דאין בר' (י"ש"ח: ב[] כשהובאו (כתתיי ושי"ח: ב[] אלל קינסי' גרס לו ומוקין לה כנכור חס. ועיין כש"מ ונכס"מ שס פ"ג מהלכות בכורות ה"י, ועיין כדיו' וי"ק (תנרי"ג: ב[] ותרופת ד"ו רפ"ג: ב[] ז"ל דתריבצאי (שי"ח ובתתיי: וכו'י' בר"ש פ"ג ספ"ג דבכורות), ועי' לעיל דף ג ע"ג כש"י אות ח' ובלקוטוס שס: ב[] דרבנן יצא לבית השריפה ואני אומר ובר' פליג' (י"ש"ח, וכו'י' בראש"י שם: [א] ז"ל לעוסקים (י"ש"ח: ל[] ז"ל וטעונין (בתתיי וד"ה: [א] ז"ל מ"ד (בלל וא"ו) (י"ש"ח: ב[] ז"ל גידיה (י"ש"ח: ג[] כאן הק"י. ומיח"ד אבל לא התירו מומחה לא. משמע וכו' (שסכ"י, ב"ש, צ"ק: [ד] ז"ל בפי' עד כמה (בכורות דף כח.) (תנרי"ג:)

רבי אלעזר ברבי שמעון כו'. קסבר צוריקה כשרה תליא היתר העור אלל נפסל כשר קודם זריקה אין העור מותר ואפילו הופשט **קודם** פסולו: **מ"ד**. הדם מרצה על העור לאחר שנפסל כשר: **כרבי אליעזר**. דלמך דס אע"פ שאין כשר: **אליבא דר' אליעזר כ"ע** לא פליגי.

כלומר מילתיה דרבי אלעזר ברבי שמעון דלמך לא הורלה ודאי פלוגתא היא דעל כרחק מודה הוא דלילו רבי אליעזר לא קאי כוותיה דהא קאמר יזרוק לכתמילה אף ע"פ שאין כשר כגון אבד או נשרף אלמא זריקה מעלייתא היא: כי פליגי **אליבא דרבי יהושע**. כלומר הא דלמך דמ"ד הורלה כר' אליעזר ולא כרבי יהושע ליתא דלפילו אליבא דרבי יהושע אמרה רבי למילתיה: **ה"ג עד כאן לא א"ר יהושע אלא כנכר דליכא פסידא לכהניס**. ע"כ לא קאמר רבי יהושע אס אין כשר אין דס אלל לענין לעלות קרבן לבעלים למוצה דליכא פסידא לכהניס והמורה אמרה (דכ"ה: יב) הכשר **והדם: אלל לענין עור דאיכא פסידא לכהניס אפילו רבי יהושע מודה**. דלא מפסידנא [ט] לכו שלא כדיו' ואס נשרף כשר או אבד קודם זריקה לכתמילה ולא יזרוק וליכא [ז] פסידא לכהניס שהרי לא קרב הקרבן [יא] ואס עבר חזק הדם הוא זריקה להמיר העור אע"פ [יב] שלא עלה לו הקרבן הקרבה הו וקרינא ביה עור העולה אשר הקריב: **מידי דהוה [ט] איעבד**. דקתני אס זרק הורלה. הניחא גבי נטמא איכא למימר ה"ן מרצה אלל [י] גבי יואל לא מרצה ה"ן וקאמר אס זרק הורלה אלמא ק"ל [יז] ה"ה לו לרבי יהושע כדרשה זו דאס אין כשר אין דס דאס זרק הורלה הלכך גבי אבד ושרוף נמי אע"ג כדיעבד נמי פסול כדלמרינן ככילד לולין (פסחים עח:) לענין עור מיהא מודה: **למאות לא קאמר**. דהני הכשר מאותן ככן וכי קאמר ר' חנינא כנשרפין מחמת פסולן: **והאיכא קודם הפשט וקודם זריקה**. דצין לרבי צין לרבי אלעזר ברבי שמעון נשרף לרבי משוס דקודם הפשט ולרבי אלעזר משוס דקודם זריקה: **חלוץ קאמרי'**. מימי לא ראית עור מופשט יואל לבית השריפה והנפסל קודם הפשט עורו נשרף כנשכו [א] ואין מפשטים אותו: **והאיכא אחר הפשט קודם זריקה**. לרבי אלעזר ברבי שמעון חלוץ [א] ונשרף הוא: ומשני **רבי חנינא כרבי ס"ל**. דלמך הדם מרצה על העור: ה"ג ואצ"ל אפילו תימא כר' אלעזר כר"ש ומודה רבי שאין הפשט קודם זריקה לא אימרימי צימיו דלפילו לרבי דלמך הדם מרצה על העור בפני עצמו מודה הוא דאין דאין הפשט קודם זריקה (ולא הורגלו ככן) וכל שכן לרבי אלעזר ברבי שמעון לא הורגלו ככן: **והאיכא נמצאם טריפה כזני מעייס**. לא [יז] נמצא פסולו עד שהופשט ופסול זה קודם זריקה וקודם הפשט היה צו דקס"ד [יז] דצין לרבי וצין לרבי אלעזר נשרף כדלמך לרבי משוס דקודם הפשט ולרבי אלעזר משוס קודם זריקה: **מרצה**. הואיל ולא הוכר פסולו קודם הפשט לרבי וקודם זריקה לרבי אלעזר מרצה על העור והכשר ישרף כשאר פסולי קדשים: **אלא מאי קמ"ל רבי עקיבא**. כיון דשמעינן לרבי חנינא דלמך כשאר קדשים מרצה למה לי לאשמעינן ככור [ז]: **דאפילו כגזולין**. ככור בעל מוס הנשחט צו [א] כמדינה על מומו ולא התירו הכתוב אלל באכילה כדכתיב (דברים טו) כשעריך תאכלנו אלל אס מת עורו אסור וטעון קצורה ואשמעינן רבי עקיבא דהיכא דלא ניכר [ב] טריפתו עד לאחר הפשט שראה שחיתמו והפשט עורו כאילו מרק דמו במקדש ונמצא טריפה לאחר הפשט: **כשר כקצורה**. [ג] דאין מאכילין קדשים לכלבים ושריפה ליכא דאין שריפה בקדשים אלל כשהוצאה [ד] לעזרה ונפסלו לאחר שחיתה: **והעור כשריפה**. לא ידענא טעמא. ונראה צעני' דל"ג האי פירושא [ה] אלל ה"ג והלכה כדברי חכמים ותו לא מייד. ותוספתא [ו] זו גירסא דתלמידי [ז] תרביצא [ח] היא וטעו כמה ששינו במשנתיהו דרבנן [ה] לבית השריפה [ז] יאל אומר דרבנן לאו אדר"ע קיימי דליירי כצכור גזולין אלל אדרבי חנינא קיימי דליירי בקדשי המקדש: **במתני'** נשרפין **כנים** דשן. חוץ לג' מחנות כדילין לקמן בפירקין [דף קה:] **ומטמאין כגדים**. לעסוקין [ב] כן כדכתיב (ויקרא טז) והשרוף אותם וגו': **שלא כמאותן**. שנפסלו טעונין [ג] שריפה כשאר פסולי קדשים: **כנים הכירה**. פעמים בעזרה פעמים כהר הבית כדלמרינן בגמרא [ע"ג]:

טבול יום פרק שנים עשר זבחים

קד.

באין דאמר לא הורצה כרבי יהושע. תימה היכי מצי סבר כוותיה הא קתני ומודה רבי יהושע דאס זרק הורלה כדכסמוך ונראה לפרש ומ"ד [א] לא הורלה כר' יהושע דגזר נטמא כשר או נפסל דלא יזרוק אטו אבד ושרוף דליכא כשר כלל דהתם אפילו כדיעבד לא הורלה והכא נמי אין הדם מרצה על העור בפני עצמו אפילו כדיעבד כנטמא גזירה אטו אבד ושרוף ולא מיירי הכא כצבד אטו ושרוף אלא כנטמא או נפסל ומ"ד הורלה ע"כ לא קאמר רבי יהושע דגזר [ב] אטו אבד ושרוף ולא יזרוק אלא גבי צעלים דליכא פסידא לכהניס שעדיין לא זכו צעורו אלל עור דאיכא פסידא [דכהניס] דכבר זכו כהניס משזורק הדם התם לא גזרינן אטו אבד ושרוף מידי דהוה אדיעבד פי' כפסול יואל וטומאה דדיעבד אס זרק הורלה ולא גזרינן הכא נמי מרצה הדם על העור בפני עצמו ופירוש הקונטרס דמוק: [ט] א"ר עקיבא מדבריו למדנו כו'. משמע דוקא צעורו יאותו הכהנים אלל כנשכו לא דלפילו לעוצדי כוכבים אסור והקשה ה"ר אפרים דצפרק כל פסולי המוקדשים (בכורות לז:) ממיר רבי עקיבא אפילו לעוצדי כוכבים ולעיל פי' כרש פרק התערובות (דף ע"א: [ג] אלל לא התירו מומחה לא משמע דוקא משוס טריפות הא לאו הכי לא והיינו דלא כר"מ דקנים צפרק [ד] (כל פסולי המוקדשין דף גז) כנכור שנשחט שלא על פי מומחה מכאן דקדק בהלכות גדולות דהא דקיימא לן [י] כרבי מאיר כגזירותיו דוקא כגזירותיו ולא כקנסיו [י:]

ומודה רבי יהושע שאם זרק י'הורצה: א"ר חנינא סגן הכהנים כו': ולא הרי פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים למצותן לא קאמרינן הרי [ח] קודם הפשט וקודם זריקה חלוץ קאמרינן והאיכא אחר הפשט וקודם זריקה לרבי אלעזר ברבי שמעון דאמר אין הדם מרצה על העור בפני עצמו רבי חנינא כרבי סבירא ליה ואיבעית אימא אפילו תוקמא [ז] כרבי אלעזר ברבי שמעון מודה רבי שאין הפשט קודם זריקה והאיכא נמצאת טריפה בבני מעיים קסבר נמצאת טריפה בבני מעיים מרצה דיקא נמי דקתני א"ר עקיבא מדבריו למדנו שהמפשט את הבכור ונמצא טריפה שיאותו הכהנים בעורו ש"מ ואלא מאי קמ"ל ר"ע הא קמ"ל אפילו [ז] בגבולין א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן ה"הלכה כר"ע ואף ר"ע לא אמר אלא כשהתירו מומחה אבל לא התירו מומחה לא יוהלכתא כדברי חכמים [י] (בשר בקבורה והעור בשריפה): **במתני'** פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים בזמן שהן נשרפין כמצותן י'נשרפים בבית הדשן ו'מטמאין בגדים ואם אינן נשרפין כמצותן נשרפין בבית ה'הבירה ואינן מטמאין בגדים

ומודה רבי יהושע שאם זרק י'הורצה: א"ר חנינא סגן הכהנים כו': ולא הרי פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים למצותן לא קאמרינן הרי [ח] קודם הפשט וקודם זריקה חלוץ קאמרינן והאיכא אחר הפשט וקודם זריקה לרבי אלעזר ברבי שמעון דאמר אין הדם מרצה על העור בפני עצמו רבי חנינא כרבי סבירא ליה ואיבעית אימא אפילו תוקמא [ז] כרבי אלעזר ברבי שמעון מודה רבי שאין הפשט קודם זריקה והאיכא נמצאת טריפה בבני מעיים קסבר נמצאת טריפה בבני מעיים מרצה דיקא נמי דקתני א"ר עקיבא מדבריו למדנו שהמפשט את הבכור ונמצא טריפה שיאותו הכהנים בעורו ש"מ ואלא מאי קמ"ל ר"ע הא קמ"ל אפילו [ז] בגבולין א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן ה"הלכה כר"ע ואף ר"ע לא אמר אלא כשהתירו מומחה אבל לא התירו מומחה לא יוהלכתא כדברי חכמים [י] (בשר בקבורה והעור בשריפה): **במתני'** פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים בזמן שהן נשרפין כמצותן י'נשרפים בבית הדשן ו'מטמאין בגדים ואם אינן נשרפין כמצותן נשרפין בבית ה'הבירה ואינן מטמאין בגדים

ס"ל. דלמך הדם מרצה על העור: ה"ג ואצ"ל אפילו תימא כר' אלעזר כר"ש ומודה רבי שאין הפשט קודם זריקה לא אימרימי צימיו דלפילו לרבי דלמך הדם מרצה על העור בפני עצמו מודה הוא דאין דאין הפשט קודם זריקה (ולא הורגלו ככן) וכל שכן לרבי אלעזר ברבי שמעון לא הורגלו ככן: **והאיכא נמצאם טריפה כזני מעייס**. לא [יז] נמצא פסולו עד שהופשט ופסול זה קודם זריקה וקודם הפשט היה צו דקס"ד [יז] דצין לרבי וצין לרבי אלעזר נשרף כדלמך לרבי משוס דקודם הפשט ולרבי אלעזר משוס קודם זריקה: **מרצה**. הואיל ולא הוכר פסולו קודם הפשט לרבי וקודם זריקה לרבי אלעזר מרצה על העור והכשר ישרף כשאר פסולי קדשים: **אלא מאי קמ"ל רבי עקיבא**. כיון דשמעינן לרבי חנינא דלמך כשאר קדשים מרצה למה לי לאשמעינן ככור [ז]: **דאפילו כגזולין**. ככור בעל מוס הנשחט צו [א] כמדינה על מומו ולא התירו הכתוב אלל באכילה כדכתיב (דברים טו) כשעריך תאכלנו אלל אס מת עורו אסור וטעון קצורה ואשמעינן רבי עקיבא דהיכא דלא ניכר [ב] טריפתו עד לאחר הפשט שראה שחיתמו והפשט עורו כאילו מרק דמו במקדש ונמצא טריפה לאחר הפשט: **כשר כקצורה**. [ג] דאין מאכילין קדשים לכלבים ושריפה ליכא דאין שריפה בקדשים אלל כשהוצאה [ד] לעזרה ונפסלו לאחר שחיתה: **והעור כשריפה**. לא ידענא טעמא. ונראה צעני' דל"ג האי פירושא [ה] אלל ה"ג והלכה כדברי חכמים ותו לא מייד. ותוספתא [ו] זו גירסא דתלמידי [ז] תרביצא [ח] היא וטעו כמה ששינו במשנתיהו דרבנן [ה] לבית השריפה [ז] יאל אומר דרבנן לאו אדר"ע קיימי דליירי כצכור גזולין אלל אדרבי חנינא קיימי דליירי בקדשי המקדש: **במתני'** נשרפין **כנים** דשן. חוץ לג' מחנות כדילין לקמן בפירקין [דף קה:] **ומטמאין כגדים**. לעסוקין [ב] כן כדכתיב (ויקרא טז) והשרוף אותם וגו': **שלא כמאותן**. שנפסלו טעונין [ג] שריפה כשאר פסולי קדשים: **כנים הכירה**. פעמים בעזרה פעמים כהר הבית כדלמרינן בגמרא [ע"ג]:

היו

בא א מיי פרק א מהלכות פסח"מ הלכה לא:
ב מיי פ"ו מהלכות מעה"ק הלכה ד:
ג ד מיי פרק א מהלכות פסח"מ הלכה לא:
ג הו מיי פ"ג מהל' בכורות הלכה י' וע"ש כ"ה"מ:
גא ז מיי פ"ו מהלכות מעה"ק הלכה ד:
גב ח מיי פ"ה מהלכות פרה דלומה הלכה ד:
גג ט מיי פרק ז מהלכות מעה"ק הלכה ד ופ"ה מהלכות פרה הלכה ד:

תורה אור השלם

1. ועשית עלמך חביש ויחדם על מזבח וזוהי אֱלֹדֶיךָ ודם זִבְחֶיךָ יִשְׁפֹּךְ על מזבח וזוהי אֱלֹדֶיךָ והזבֹּחַ תִּזְכָּר:
דברים יב, כו

מוסף רש"י

אם אין בשר. ר"ח כגון שנטמא או שנאכל, אין הדם מרק (פסחים טו.) דם אע"פ שאין בשר. כשרה ונפטרו הבעלים מה דם. עולה: בוריקה. שעומד בלחץ חורק מן הכלי, כדכתיב וזרקו: אף בשר בוריקה. אלמא חזיר יס וממנה האזיר חורק חליקה שעומד כנכס וחורק אל כנכ האזיר למערכה: שריחו ישר בין כבש למזבח. חזיר יש בין כנש למזבח שלא היה ראש הכנש טעם כמזבח אלל חזיר מעט מפסיק צימתי (לעיל טב.) וכע"ז (פסחים טז:.) והמגדל את האיברים עומד על הכנש וחורקן על מערכת העצם לקיים מצות זריקה: או נפסל. כטול יוס (פסחים טז.) ר"א אומר יזרוק. את הדם, ר"א לטעמיה דלמך ככילד לולין (דף עו.) דם אש"מ שאין כשר: ר' יהושע אומר לא יזרוק. ר' יהושע לטעמיה דלמך אס אין כשר אין דס, ויאל חוץ לקליש כנכר קדשי הקדשים קאמר, שמחילה שלכן מומת עורה, כדכתיב כטלהו כחזר אצל מוטת יאכלה, ואס יאמא נפסלת כדילפינן ככילד לולין מאל הקדש פימיה (שם טז:)

שיטה מקובצת

ת"ל ועשית עלזיבך בוי'. עיין לעיל דף ס"ז ע"ג: ואף רבי עקיבא. עיין תוס' בכורות דף ל"ב ע"ג:)

עין משפט ונר מצוה